

Meno a priezvisko: Lenka Dancáková

Názov a adresa školy: Gymnázium, Konštantínova 2, 080 01 Prešov

Čo je najdôležitejšia (spoločná) európska hodnota?

Hodnota – jednoduchý abstraktný pojem, ktorý v sebe ukrýva zložitost'. Pod týmto pojmom vo všeobecnosti rozumieme pozitívny alebo negatívny význam pripisovaný veciam a konaniu človeka slúžiaci na uspokojenie potrieb. Téma hodnôt by mala byť vnímaná interdisciplinárne, je dôležité sa na ňu pozerat' nielen z filozofického alebo etického hľadiska, lebo je oblasťou, ktorá zasahuje do všetkých sfér nášho bytia, a preto sú pri poznávaní dôležité rovnako aj právne, sociologické, ekonomické či teologické aspekty, ktoré vnášajú potrebné teoretické východiská chápania do praktickej roviny. Aký význam majú hodnoty v našom živote? Pripisujeme im dôležitosť a vplyv? Dokážeme vnímat' iba ich materiálnu alebo aj v duchovnú podstatu? Na tieto otázky dokážeme odpovedat' len my sami. Ich podstatu a formovanie hádam najvhodnejšie vystihuje výrok známeho mysliteľa, Mahátma Ghándiho, ktorý raz povedal: „*Tvoje myšlienky sa stávajú tvojimi slovami, tvoje slová sa stávajú tvojimi činmi, tvoje činy sa stávajú tvojimi zvykmi, tvoje zvyky sa stávajú tvojimi hodnotami a tvoje hodnoty sa stávajú tvojím osudom.*“

Človek je na svojej životnej ceste formovaný prostredím, v ktorom žije a ľuďmi, ktorými je obklopený. Na základe svojho poznania si vytvára individuálny hierarchicky usporiadaný hodnotový systém. Keďže človek nie je samotársky tvor, žije v spoločnosti iných ľudí s rozdielnymi názormi, aj jeho individuálne chápanie a v neposlednom rade aj systém je súčasťou spoločnosti a prichádza do interakcie s podobnými, ale aj diametrálne odlišnými hodnotami. Uvedomovanie si skutočných hodnôt je spojené s poznaním človeka, aj keď o tom čo je pravé, je možné podat' niekoľko subjektívnych súdov. Jednou a nespochybniteľnou skutočnosťou vnímania pravdivých hodnôt je fakt, že ich pôvod je zakotvený v každom človeku nezávisle od neho. Je daný nadzmyslovým bytím. Nieкто to pripisuje Bohu, iný osudu, čo znova závisí od úrovne poznania. Pravé hodnoty sa v našom živote objavujú v čase, keď prechádzajú do svojich protikladov. Postupne zisťujeme, že bez zla by sme nepoznali hodnotu dobra, bez nespravodlivosti spravodlivosť, bez choroby zdravie, bez bezprávia právo... Podľa svojich skúseností si človek tvorí rebríček, a ak predpokladáme, že je jedinečný, nenájdeme dva úplne identické rebríčky. Čím by sme sa posúvali ďalej a ďalej v usporiadaní hodnôt, nenašli by sme absolútnu zhodu, avšak podoba by bola. Usporiadanie nie je stále a mení sa s človekom. Rovnako je to ako aj s hierarchiou hodnôt jednotlivca, tak aj spoločnosti. Uvažovaním o chápaní hodnôt a ich vzájomnom kontraste sa zaoberal aj Blaise Pascal, francúzsky filozof, ktorý povedal: „*Sú na svete hodnoty, ktoré nemilujem pokiaľ im nerozumieme, a iné, ktorým nerozumieme pokiaľ ich nemilujeme.*“

Aké hodnoty si váži moderná spoločnosť? Čo je najdôležitejšou spoločnou európskou hodnotou? Myslím si, že tieto dve položené otázky patria k tým najzložitejším. Dnešná moderná európska spoločnosť spojená princípmi demokracie je vnímaná z oboch strán, aj z tej kladnej, aj zo zápornej. Každý člen je iný, výnimočný, neopakovateľný, preto aj spoločnosť je rôznorodá, a tak ponúka viaceré pohľady. Aj keď existujú negatívne aspekty

vplývajúce na život, je podstatné povedať, že to, čo by nás v skutočnosti malo spájať by mali byť idey ukryté v hĺbke človeka, myšlienky dobra, spravodlivosti, morálnych zásad, vzájomnej tolerancie a rešpektu, porozumenia, úcty, lásky... Častokrát sa stretávame s pojmami ako sú polarizácia spoločnosti, nedôvera, nevedomosť či neriešiteľnosť, ktoré nespôsobujú jej spájanie, ale absolútny opak a to delenie. Vplýva na to samozrejme mnoho faktorov, no tým, že sa človek začne obracať k negatívnym prejavom nevedomosti za následky svojho konania a zla, čo sa už na základe historických faktov mnohokrát potvrdilo, že takýmto konaním nie je možné nič vyriešiť. Európska únia prešla od svojich počiatkov zmenami a teraz sa nachádza v bode, kedy si na strane jednej dôsledne uvedomujeme jej prezentované nedostatky, no na strane druhej častokrát neocceňujeme nevyčísľiteľné hodnoty, ktoré nám vzájomná spolupráca, pomoc a napredovanie v rôznych smeroch v jednotnosti s inými krajinami priniesla, stále prináša a verím, že bude prinášať. Neexistuje lepšia možnosť, ako upevňovanie vzájomných vzťahov nielen na úrovni od základnej bunky spoločnosti až po tie celosvetové. Následnou otázkou by bolo, či v tejto dobe existuje iba jedna najdôležitejšia hodnota a či je možné jednotlivé hodnoty od seba oddeľovať. Zo svojho pohľadu, ktorý môže byť však považovaný za subjektívny, zastávam názor, že kladné hodnoty, by mali byť vnímané komplexne. Ako niečo, čo už viac deliť nedokážeme. Základ tohto tvrdenia je založený na skutočnosti, že hodnoty sú reálne všeobecnými pojmami, ktoré existujú v mysli človeka a ich existencia je spätá iba s človekom. Konkrétne prejavy a koniec koncov to, čo považujeme za dobré, zlé alebo etické, neetické a mnoho ďalších protikladov, vychádza z následného konania a prejavov, ktoré dokážeme vnímať zmyslami. Hodnoty sú ako jednotlivé stránky knihy. Ak by sme čo i len jednu stránku vytrhli, mohla by sa nám v deji stratiť podstatná myšlienka autora, ktorá by ďalej hýbala dejom či dopĺňala postavy. Závisí len od nás, či túto knihu - hodnoty, budeme vnímať ako celok prejavu materiálnej i nemateriálnej kultúry alebo si vyberieme knihu s chýbajúcimi stránkami s unikajúcim dejom. Nie je možné vybrať jednu hodnotu, pretože sú svojím spôsobom prepojené a jednotne aj ich prejavy vnímané nami, ľuďmi. Za najdôležitejšie hodnoty by mali byť považované tie, ktoré hlásajú žitie v mieri, s čo možno najvyššou mierou spravodlivosti, solidarity, rovnosti, dôstojných životných podmienok, nediskriminácii a vzájomnej tolerancie. Hodnôt, ktoré by bolo možné vymenovať je veľké množstvo. Uvedené predstavujú iba akýsi jeden odtieň farebného spektra. Jednou z hodnôt Európskej únie je demokracia a pri tomto príklade je možné zjavne preukázať, že v princípoch sú zahrnuté hodnoty základných ľudských práv a slobôd, pri týchto právach a slobodách ďalšie a ďalšie konkrétnejšie práva, slobody, následne rovnosť, zásada fungovania právneho štátu.

Fungovanie modernej Európskej únie a súčasne aj chápanie hodnôt by malo byť založené na vyššie uvedených princípoch. Záverom je však nutné povedať, že spoločnosť je tvorená jednotlivcami, ich hodnotovým systémom, ktorým preukazujú dôležitú stránku svojej osobnosti, pretože sú stabilnejšie ako názory či postoje. Individuálne hodnoty sa v konečnom dôsledku spájajú a vytvárajú tak obraz celej spoločnosti. Každý deň si na jednoduchých, banálnych situáciách môžeme uvedomovať, aké je podstatné v dnešnej spoločnosti byť slušným človekom s pevnými morálnymi zásadami a človekom, ktorý dokáže vytvárať dobré vzťahy vo svojom okolí, rešpektovať sa navzájom, a tak robiť spoločnosť lepšou a lepšou. Ak to dokážeme robiť na svojej úrovni a prenášať to do stále vyšších kruhov spoločnosti, musíme

sa zhodnúť na tom, že najdôležitejšími (spoločnými) európskymi hodnotami sú všetky tie, ktoré sú založené na pravom, skutočnom dobre.

Internetové zdroje:

(<https://citaty-slavyh.sk/citaty/307520-mahatma-gandhi-tvoje-myslienky-sa-stavaju-tvojimi-slovami-tvoje/>)

(<https://citaty.net/temata/hodnota/?page=2>)